

vatis non valent absolvere; sed Generales tantum et Provinciales, ab iisque deputati: ita S. C. C., 13 martii 1601⁴.

4. Olim Mendicantes gaudebant privilegio absolvendi sæculares ab omnibus casibus et censuris reservatis tam a Pontifice quam ab Episcopis. Sed Decreto Clementis VIII 1602, confirmato a Paulo V 1617, et Urbano VIII 1627 limitata fuit potestas; et statutum, nec Regulares existentes extra Romam et intra Italiam possint absolvere sæculares a casibus Bullæ *Cænæ*, nec a percussione Clerici, nec a duello, nec a violatione immunitatis, nec a violatione clausuræ monasteriorum monialium ad malum finem, nec a simonia confidentiali in beneficiis, nec a casibus, quos specialiter sibi reservant Episcopi. Ita etiam ex Bulla Gregorii XIII *Cum a Sacra* et ex propositione 12 damnata ab Alexandro VII.

5. Religiosi peregrinantes, si habeant socium sui Ordinis de necessitate debent ipsi confiteri, si ille sit Confessarius; si vero nec talem habeant socium, nec alium confessarium idoneum sui Ordinis, bene possunt confiteri etiam alteri Sacerdoti idoneo, sive regulari, sive sæculari: et in hoc omnes conveniunt. Advertit tamen Busebaum cum Laymano et Rodriguez, quod hoc non procedit quoad peccata in Ordine illo reservata, a qua taliter assumptus Confessarius nequit absolvere.

6. Regulares aliæque personæ exemptæ non incurrunt episcopalem reservationem; nam Episcopus non potest suam exercere nisi in subditos; quare regularis iste qui ex superioris sui licentia vel ex privilegio a jure concesso sua peccata confitetur sacerdoti sæculari Diocesano, poterit absolvi a reservatis Episcopo, etsi talis confessarius non sit approbatus pro reservatis. Esto quod reservatio directe afficiat confessarium; quod enim nihilominus valeat absolvi Regularis privilegium est. Ubi tamen Regularis in iis delinqueret, in quibus Episcopo subditur et casus Episcopo reservatus esset, tunc nequiret absolvi, nisi ab habente per Episcopum facultatem in reservata, ut declaravit Gregorius XV Bulla *Inscrutabili*.

520. Q. 5. *Quantanam est obligatio perfectionis in Religioso?*

R. Etsi Religiosus vi professionis non teneatur actu esse perfectus: tenetur tamen actu ad perfectionem tendere per media ipsi in sua religione ordinarie exhibita, cum teneatur servare statum suum, qui status est tendentium ad perfectionem. Hinc graviter peccat qui de ea nullo modo curat, multo magis si suo exemplo alios religiosos inducat

⁴ Item declaravit 7 julii 1617. Prelatos non posse infligere censuram super alio casu hic non contento, licet eum non reservent; quia hoc esset Decretum Pontificium eludere.

ad disciplinæ relaxationem. Quod si ita animo sit affectus, ut intendat quidem servare mandata sub gravi obligantia, sed non alia; licet communius ac probabilius eum a gravi excusent, si sola attendatur obligatio tendendi ad perfectionem (nam sic jam videtur satis tendere posse ad illam): difficulter tamen videtur posse excusari ex alio capite, prout scite ait Sanchez, nempe ratione periculi labendi in gravia, ratione scandali et hujusmodi.

Quidquid sit, merito a gravi non excusant Superiorem, qui negligit corrigere defectus leves in suis subditis, si complures sint et tales, qui disciplinam in communitate relaxare valeant pedetentim; licet enim quilibet Religiosus non deficiat in gravi violando regulam levem, deficit utique Superior, cum inde relaxetur disciplina. Quod etiam dicendum est de Superioribus aliarum communitatum¹.

521. *Nota.* Cum perfectionis media præcipua sint tria illa vota, quæ ipsius professionis naturam constituunt, ideo hic erit de singulis. Facendum autem est tria vota, paupertatis, obedientiæ et castitatis congruentissime a Christo adsignata fuisse pro constituenda status religiosi essentia; persona enim hominis tria principaliter habet, ad quæ omnia ad ipsam pertinentia referuntur, animam, corpus et bona externa; atqui hæc tria perfecte consecrat per vota (CC).

§ I. — *Votum paupertatis.*

522. Q. *Quid de voto Paupertatis?*

R. Religiosus ex voto Paupertatis ad hoc obligatur, ut nihil habeat *propri* in particulari ad disponendum ex bonis temporalibus sive mobilibus sive immobilibus. Ait enim Tridentinum²: *Nemini Regularium tam virorum quam mulierum liceat bona immobilia vel mobilia cujuscumque qualitatis fuerint etiam quovis modo ab eis acquisita tanquam propria, aut etiam nomine conventus possidere vel tenere.*

Diximus 1. *propri*; nam voto paupertatis non repugnat, quod Religiosus possit Ordinis nomine ad Superioris nutum bona administrare; — 2. *in particulari*; nam ex Tridentino³ Ordines possidere possunt in communi, exceptis Franciscanis, Minoribus Observantibus ac Cappucinis, quos insuper contendunt neque earum rerum habere dominium,

¹ V. Liguori, *La Monaca santa*; et *Op. Mor.*, I. IV, n. 11. — *Istruzioni pratiche intorno al principale doveri degli Ordini religiosi.* — Rodriguez, *Esercizio di cristiana perfezione*, ecc.

² Sess. xxv, c. n, *De Regul.* — ³ Sess. xxv, c. iii, *De Regul.*

quæ usu consumuntur; sed illud esse penes Sedem Apostolicam, quatenus nempe illud Pontifex revocare valet pro nutu⁴; — 3. *ad disponendum*; nam de essentia voti non est, ut dominium abjiciatur; sic ex Bulla *Ascendente* Religiosi S. Jesu post emissa vota simplicia vere sunt religiosi, et tamen retinent et acquirere possunt dominium radicale bonorum temporalium, quoadusque emittant vota solemnia ac publica. Tantum non habent jus actuale de illis pro arbitrio disponendi et utendi: atque in hac abdicatione proprie sita est essentia paupertatis religiosæ²; — 4. *Ex bonis temporalibus*; quia bonorum spiritualium, v. g. famæ, honoris Religiosi dominium retinent. Idem dicunt de Reliquiis sacris: idem de manuscriptis, tum quia sunt partes ingenii licet alieni, ideo quid spirituale; tum quia pertinent ad scientiam, quam non respicit paupertas; tum quia ita fert consuetudo ubique recepta⁵ (DD).

523. *An (quæres) Religiosus possit aliquid possidere de licentia Superioris?* — Ad præscriptum Tridentini, non potest⁴, siquidem nulla datur licentia ea de re. Sed contraria consuetudo ferme ubique viget; unde hodie probabilius existimamus rigorem Tridentini temperatum fuisse: atque ideo vi hujus consuetudinis, ubi adest, potest Religiosus de Superioris consensu peculium habere, ut sibi provideat ad usus necessarios vel honestos; sub conditione tamen, quod paratus sit bona hæc ad nutum Superioris abdicare⁵.

Hic etiam notandum, quod tale votum comitatur etiam assumptum ad Episcopatum, uti tenent communiter, adeo ut Episcopis Regularis testari non possit; cum usum, non proprietatem bonorum habeat⁶. Unde S. Thomas ait: *Religiosus, qui fit Episcopus sicut non absolvitur a voto continentiae, ita nec a voto paupertatis, quia nihil debet habere tanquam proprium, sed sicut dispensator communium bonorum Ecclesiae. Similiter etiam non absolvitur a voto obedientiae,*

⁴ C. *Exiit qui sem. 2, de verb. sign.* — V. Continuator Tournely, *Sal-manticenses*, etc.

² Aliter est, si res spectetur juxta Jus civile et externum. — V. ubi *De Testatore*.

⁵ V. Liguori, *Homo Apost.*, tract. XIII, n. 7. — ⁴ Sess. xxv, c. II, *De Reg.*

⁶ Id confirmari posse videtur ex Brevi Benedicti XIII *Postulat*, ubi de Religiosis ad dignitatem promotis ait: *Quod omnia mobilia seu immobilia cujuscumque generis, quæ eos tempore suæ promotionis penes se vel alios habere contigerit, exceptis dumtaxat manuscriptis propriis, Superiori locali resignare teneantur.*

⁶ Est autem probabilissimum Episcopum Regularem non teneri regulis sui Ordinis, ut eruitur ex C. *Statutum*, caus. 18, q. 1. Aiunt tamen probabilius, ad omnia teneri illum Regularem, qui ad parochiam tantum sit promotus, ubi non dispensetur.

*sed per accidens obedire non tenetur, si Superiorem non habeat*⁴. Ratio est quia vota personalia comitantur personam; quare quæ talis acquirit, ea non sibi, sed suæ Ecclesiæ acquirit.

524. *An (addes) Religiosus possit accipere vel dare sub licentia præsumpta?* Affirmative, si licentia præsumi possit de præsentibus, et causa sit; nam tunc religiosus virtualiter cum vera dependentia agit. Idem dicunt de licentia interpretativa, quæ etsi non ei sufficiat ad valide contrahendum; sufficit tamen ad hoc, ut proprie non agat suo nomine, ideoque ut non peccet contra paupertatis votum. Imo sine Superioris licentia, et etiam contra ipsam potest accipere vel dare, si periculum non patiatur moram; *quia necessitas non subditur legi*².

§ II. — *Votum castitatis ac clausura.*

525. Q. 1. *Quid de voto Castitatis, et de Clausura?*

R. Ad 1. Ex voto castitatis religiosus obligatur ad se abstinendum ab omni voluntaria delectatione venerea tam interna quam externa; proinde si contra fecerit, duo peccata committit, luxuriæ ac sacrilegii, etsi non sit in Sacris. Et probabilissime etiam peccat contra commune bonum, si periculum sit, ne ideo infametur religio.

Ad 2. Lex clausuræ, quæ tam viros quam mulieres (licet diversi modo) respicit, duplex quasi est: una, quæ religiosorum egressum e claustris; altera, quæ extraneorum ingressum in claustra intuetur.

526. Q. 2. *An liceat religiosis e claustris egredi?*

R. Vel agitur de religiosis viris, vel de religiosis mulieribus:

1. Quoad viros habet Constitutione *Nullus* Clemens VIII: *Nemo religiosorum audeat egredi e conventu, nisi ex causa et cum socio et de licentia singulis vicibus impetrata a Superiore, qui non aliter eam concedat, nisi causa probata, sociumque exituro adjungat non petentis rogatu, sed arbitrio suo, neque eundem sæpius: licentiæ vero generales exeundi nulli concedantur.* Suarez censet grave sine licentia in omni casu egredi, quia consuetudo est, ut talis egressus graviter puniatur. Sed communiter ac rationabiliter alii tenent id, si fiat semel aut iterum, secluso scandalo ac contemptu, nec fiat noctu, non esse nisi leve; quia ex se profecto id leve est.

2. Quoad Sanctimonialia arctissima est hæc lex, quam tulit Tridentinum: *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire e monasterio etiam per breve tempus quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo probanda, indultis quibuscum-*

⁴ 2, 2, q. 88, a. 11. — ² S. Thomas, 1, 2, q. 96, a. 6.

que et privilegiis non obstantibus¹. Imo neque id licet etiam causa translationis ad aliud monasterium ejusdem ordinis, vel alterius strictioris observantiæ sine licentiâ Sedis Apostolicæ, uti declaravit S. C.². Paulus vero V Constitutione *Monialium* ipso facto et reservatam excommunicationem infligit in Moniales clausuram violantes³, et in receptatores vel adjuvantes. Statuit Pius V Const. *Decori*, legitime non licere, nisi ex causa magni incendiû aut infirmitatis lepræ aut epidemiæ a monasteriis exire; sed neque in prædictis casibus extra illa nisi ad necessarium tempus stare licebit. Ad incendium communiter revocatur bellum imminens, inundatio fluminis, ruina ædificiû.

Suarez docet, posse monialibus professis clausuram pontificiam injungi, quamvis, regula quam amplexatæ sunt, hanc obligationem non imponat; nam qui assumit aliquem statum, virtute se obligat ad ea quæ expediunt in tali statu: talis est pro monialibus clausura. Neque enim clausura pertinet ad essentiam status religiosi, cum etiam sine ipsa possint servari evangelica consilia certa sub regula; ideo generatim loquendo imponere clausuram non est mutare essentiam status semel voluntarie sumpti, sed est præscribere tantum medium ad jam assumpti status observantiam.

527. Q. 3. An exteri claustra ingredi possint?

R. Vel agitur de claustris virorum, vel de claustris monialium:

Si 1, generatim nunquam vetitum fuit admittere in claustra religionum viros etiam laicos. Verum etsi regula nihil injungat, munus erit superioris, ut non omnes et ita frequenter laici admittantur; quia esse non potest sine quietis ac pacis turbatione. Diximus viros; mulieres enim ea ingredi (si excipiantur Reginæ ac fundatrices) sub pœna excommunicationis ipso facto ac reservatæ prohibuit Pius V tum Constit. *Decet*, tum Const. *Regularium*. Ipsi vero religiosi, qui eas admittere præsumunt, ipso facto pœnam privationis officiorum, inhabilitatis et suspensionis a divinis incurrunt.

Si 2, Tridentinum Monialium septa ingredi omnibus indiscriminatim prohibuit sine Episcopi vel superioris licentiâ in scriptis obtemperata, sub excommunicatione ipso facto incurrenda⁴. Quæ tunc erit reservata, si ingressus sit ad finem malum (id est libidinosum in sen-

¹ Sess. xxv, c. v, *De Regul.* — Ferraris, vi^a *Clausura, Conventus*, art. 8; *Moniales*, art. 3; *Fenestræ*, etc.

² V. Suarez, *De Oblig. et St. relig.*, l. I et VIII. — Bouix, Liguori, etc.

³ Non datur parvitas materiæ, etsi egressus fiat uno passu tantum. Ita communiter docent, et merito Theologi. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. IV, n. 37; l. VII, n. 225.

⁴ Sess. xxv, c. v, *De Reg.*

tentia nostra⁴) ex S. C. E. sub Clemente VIII, extra Romam tamen et intra Italiam; vel sit sub prætextu facultatum, ex Gregorio XIII Constit. *Ubi gratiæ*. Hæc licentiâ tantum in vera necessitate est danda ex eodem Tridentino, et quidem in necessitate monasterii; nam id permittitur ob illius utilitatem tantum: hinc non valet licentiâ data ad collocandam in monasterio aliquam feminam, ne redeat ad vomitum; neque ad docendum monialibus artem, nisi quando in monasterio nulla adest perita; neque possunt uxores intrare causa adulterii vel dissensionis cum viris. Dicunt tamen Ordinarium posse permittere ut intret puella (de qua controvertitur), ut in monasterio ad tempus maneat, donec lis terminetur. Est autem hæc monasterii necessitas late accipienda, pro qualibet nempe rationabili causa; in stricta enim necessitate, lex humana jam cessat per se, si alia adjuncta non sint. Hic plura notanda quoad praxim cum communi Doctorum.

528. 1. Licentiâ in scriptis non requiritur in casibus ordinariis, si causa est manifesta, v. g. in ingressu medici, confessarii, cæmentarii et similium operariorum, quorum repentina opera passim indigent moniales. Hæc tamen licentiâ debet esse specialis nempe pro tali re concessa.

2. Si monasteria sint episcopo subjecta, ipsi competit jus concedendi licentiâ auctoritate ordinaria; et tunc satis probabiliter ea jure competit etiam suo vicario generali. Si monasterium sit immediate Sedi Ap. subjectum, tunc episcopo non competit nisi delegata auctoritas; atque ideo tunc non potest in hoc se ingerere vicarius sine speciali episcopi mandato. Quod potest episcopus in hac re, potest etiam vicarius capitularis. Si monasterium subsit regularibus, licentiâ datur a prælato regulari. Abbatisa autem nequit de jure ordinario hanc licentiâ dare: at potest episcopus delegare abbatissam vel confessarium vel alium prudentem virum ad illam concedendam.

3. In necessitatibus quæ moram non patiantur, non requiritur ulla licentiâ, nam lex humana est: esset in casu mortis, incendiû, etc. Hinc quisvis sacerdos, v. g., in casu repentinæ mortis ingredi potest ad ministranda sacramenta, si subito non adsit adprobatus.

4. Medicus non potest ingredi nisi licentiâ renovata singulis trimestribus et sociari debet a duabus monialibus; non potest intrare initio quadragesimæ ad cognoscendum quæ monialis sit dispensanda; quia potest præstare ad crates, nisi monialis decumbat in lecto. Medicus vero extraordinarius nequit ingredi ad libitum monialium, sed tantum in defectu ordinarii, vel quando cum ordinario habet consultationem. Chirurgus potest intrare ad secandam venam, et pharmacopola ad docen-

⁴ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VII, n. 221. — Bouix, pars VI^a.

dum (si opus sit) quomodo medicamen sit parandum. Factores, notarii, et similes pariter possunt, si necessitas urget, v. g. ad iudicandum de ruina imminente, ad inveniendam scripturam necessariam in archivio, ad faciendum puellæ testamentum. Sicuti pariter ex licentia possunt fabri, hortulani, fabricatores, putearii, putatores, molitores et similes, qui artem suam extra commode non possunt exercere. Item bajuli ad ferenda quæ a monialibus non possunt: si autem licentia sit nominatim pro uno bajulo, isto deficiente, non potest alius substitui, nisi licentia esset indeterminata, v. g. *ut bajulus ingredi possit*. Non possunt tamen admitti neque infantes neque amentes.

5. Confessarius potest ingredi ad sacramenta infirmæ decumbenti ministranda, quoties ex præscripto regulæ dispensatur communio; item quoties monialis illa communicare consuevit. Debet autem ingredi indutus superpelliceo et stola, nec potest se divertere ad aliam monasterii partem, neque ad visitandam aliam infirmam. Quamquam sentit De Alexandris, quod confessarius postquam infirmæ confessionem audierit, bene potest alium novum ædificium monasterii benedicere et etiam deferre cuidam aliæ infirmæ insignem reliquiam: sic etiam potest (ait) ob causam immorari in monasterio brevi ad intuendas officinas, et ad tractandum aliquod temporale negotium, Confessarius autem sæcularis debet intrare solus, regularis cum socio probatæ vitæ et maturæ ætatis; dum audiuntur confessiones, debent assistere commatrices ad januam, ita ut confessarium videant¹. Confessarius monialibus deputatus, non ideo potest dare benedictionem in articulo mortis, sine speciali delegatione. Item neque parochus loci, si moniales sint exemptæ; tum enim non est proprie earum pastor.

529. *Quid de illo, qui licentia obtenta, ingreditur ob malum finem?* Bouix docet censuram incurrere; nam verificatur quod clausura abutitur ad finem malum. Alii negant apud Pellixarium; quia non violat clausuram, cum licentiam habeat; sed tantum licentia abutitur. Porro pœnæ non sunt extendendæ de casu ad casum.

§ III. — Votum obedientiæ.

530. Q. 1. *Quid de voto Obedientiæ?*

R. Tali voto religiosus obligatur ad omnia quæ præcipit Superior *secundum regulas ac constitutiones*, sive præcipiat directe et explicitè, ut sunt quæ expressa habentur in regula (silentium, abstinentia tali tempore), sive indirecte et implicitè, quæ nempe in regulis satis continentur, ut pœna in transgressores ad earum observantiam legitime

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, loc. cit. — Ferraris, *Biblioth.*, vº Monialis, art. 4.

condita, et quicquid pertinet ad officia communitatis rite obeunda. Ratio: Religiosus se obligando ad constitutiones, se implicitè obligavit ad ea, quæ ad hunc finem conducunt. Ordinarie tamen peccata contra obedientiam non habentur ut mortalia, nisi agatur de re gravi, vel de gravi scandalo, vel nisi præcipiat Superior *in virtute sanctæ obedientiæ, in nomine Domini, etc.*

Diximus *secundum regulas ac constitutiones*; non enim obligatur in iis, quæ sunt vel contra regulam (nisi adsit legitima dispensatio); cum debeat esse rationabile illius obsequium. Vel supra regulam, uti essent magnæ macerationes; nam id non esset fragilitati humanæ satis attemperatum. Quod autem regulæ jubeant obedire in omnibus, id præcise non est de obligatione voti, sed de obedientiæ perfectione⁴.

531. *Quid (quæres) si Superior præcipiat assistentiam peste infectis?* Tenentur Religiosi obedire, si infecti sint ejusdem ordinis; quia pertinet ad bonum commune, ut sibi invicem membra subveniant. Secus si agatur de aliis, qui non sint in necessitate (semper intellige, si constitutiones id non præcipiant); nam nulla adest ratio, cui tam gravis obligatio innitatur².

532. Q. 2. *An omnes Religiosorum regulæ sint pure pœnales?*

R. Cum Suarez: Regula religiosa collective sumpta est quædam vivendi norma secundum perfectionem Evangelicam regens animos, et dirigens eorum actus ad illam acquirendam. Si in regula distincte exponatur, Religionis mentem esse velle obligare vi præcepti, qualis videtur esse regula S. Francisci, tunc obligat graviter vel leviter pro ratione materiæ ac verborum.

Si vero expresse ponatur in regula, eam non obligare in conscientia ad culpam, ut habet regula Fratrum Prædicatorum, Societatis Jesu, aliarumque nonnullarum Communitatum, tunc de se ad nullam culpam obligabit, sed solum obligabit in conscientia ad pœnam sustinendam, seu ad parendum superiori pœnam imponenti pro transgressione³.

Hæc per se; nam quoad praxim quamvis regula ad nullam culpam obligaret, vix tamen potest violari sine aliquo peccato levi ob defectum motivi et finis honesti. Sed fere semper adest culpa ratione negligentiae, concupiscentiæ, scandali, etc.⁴.

¹ Quoad obedientiam *cæcam*, ut vocant, vid. *De Restitutione*; Append. *De Obed.*

² V. Liguori, *Homo Apost.*, tract. XIII, nn. 48 et seq.

³ Hic non loquimur de substantialibus Status religiosi, quæ nulli dubium est semper et omnes religiosos obligare. — V. Bouix, *De jure Regularium*, pars VI^a, c. IV.

⁴ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. IV, n. 10. — *La vera sposa di Gesù Cristo*, c. IV et VII.

SCHOLIUM. — De Religioso ejecto, apostata, fugitivo, disperso et reformato.

533. Q. 1. Quid de ejectione, apostasia, et fuga a Religione?

R. Ejectionis nomine intelligitur: *Perpetua separatio Religiosi a suo ordine facta auctoritate iudicis*. Ad extremum hoc remedium veniendum est tantum in extremis¹: esset 1. si religiosus in gravi ac pernicioso crimine existens notorie incorrigibilis aestimetur etiam post longam saltem unius anni poenitentiam in jejuniis et carcere; 2. si diu tolerari non possit sine ordinis infamia; 3. si in admissione impedimentum valde grave reticuerit, v. g. lepram. *Apostata a Religione* est qui post emissam professionem deserit ordinem, excusso jugo regularis disciplinae. *Fugitivus* vero dicitur qui recedit a claustro vel timens sævitiam prælati, vel sibi vivere volens².

Ejecti obligantur ad votum castitatis: quoad paupertatem ejus, quod acquirunt habent usum: quoad obedientiam ac ceteras regulas, liberi sunt; nam istæ non respiciunt, nisi regulariter viventes, a quorum porro consortio ipsi iudice avulsi sunt. — E contrario apostata ac fugitivus omnibus legibus obligantur; cum adhuc sint et esse debeant de familia. Ita communiter.

534. Q. 2. Quid de religiosorum dispersione?

R. Si irruente politicarum perturbationum turbine, religiosi dispergantur, et collegialem vitam interrumpere cogantur, versari debent in sæculo memores propriæ vocationis, vota solemnia firmiter custodientes. Legitimis superioribus remanent subjecti; et solet etiam pro illo tempore assignari Episcopus loci. In habitu clericali incedant, sub veste signum aliquod gerentes regularis eorum professionis. Votum autem solenne paupertatis non impedit, ut valeant sibi res utiles et necessarias comparare, pecuniasque apud se habere, et contractus inire; præsumitur licentia. Quod tamen acquirunt religiosi dispersi, non sibi sed religioni acquirunt³.

¹ Urbanus VIII declaravit neminem (excepto e Societate Jesu) posse expelli, nisi sit incorrigibilis; sed tantum posse puniri jejuniis et carcere: quod semper observandum cum monialibus incorrigibilibus. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. IV, n. 79.

² Ejecti Episcopo subduntur, qui eos tamen ordinare non potest. — V. Ferraris, *Biblioth.*, v^{1a} Apostasia, Ejicere. — V. Raynaudus, *De Apostasia a religiosis Ordinibus*.

³ V. Breve Pii VI ad Episcopum Brunensium, anno 1791, penes Bouix, ubi fuse.

535. Q. 3. An qui professionem emisit in religione, quæ a suo vigore remisit, possit cogi ad regulam primitivam?

R. cum Suarez: Alii dicunt obligari posse aliquem ex vi voti, ut servet primitivam regulam, etsi propter relaxationem ab aliis non servetur, et nondum facta sit reformatio. Alii tenent ante reformationem non posse aliquem cogi ad servandam regulam quoad illam partem, in qua illam relaxatam invenit: est commune; posse tamen ab ipsa religione ad primam formam restitui, et tunc obligari quemlibet religiosum etsi antea professum. Alii absolute negant posse religiosum obligari ad acceptandam reformationem, si relaxatio legitime præscripta est; nam nemo est obligandus ad observandum quod professus non est.

COROLLARIUM. — De monialium superiorissa et visitatore, de educationis, de congregationibus virorum, et mulierum votis solemnibus carentium.

536. a) Quoad abbatissam plura notanda ex Tridentino et S. Congregationibus ac communi Doctorum¹: 1. in ejus electione quoad monasteria non exempta vel Sedi Apostolicæ reservata, præsidet episcopus vel ejus delegatus vota excipiens. Quoad exempta, præsidet prælatus regularis vota excipiens, sed cum episcopi assistentia; et facta electio confirmanda est, secus nequit abbatissam officium exercere; quæ insuper benedicenda est: quæ benedictio etiam simplici sacerdoti potest committi; — 2. debet eligi quæ minor non sit 40 annis et quæ 8 annis post professionem laudabiliter vixerit: in defectu potest eligi monialis habens 50 annos ætatis et 5 professionis, vel ex alio monasterio sumenda. Electio esse potest ad triennium; quo expleto ex S. C. dispensatione ad alterum triennium eadem monialis valet eligi, at non amplius: imo potest triennium omni prorsus auctoritate carere debet; — 3. non potest eligi infamis, vidua, cæca, surda, muta; ad ejus autem electionem sufficit major votorum pars. Concurrant ad eligendum tantum choriæ professæ; et si quæ monialis est in lecto infirma, etiam ejus votum accipi debet. Si discordia est, non potest prælatus dare suum suffragium, sed præfigat tempus ad novam electionem; quo elapso, ipse abbatissam deputabit.

Abbatissa tenetur omni modo observantiam curare, et omnibus præsto esse; non potest autem auctoritativo modo dispensare quoad observantias religionis, v. g. quoad jejunia frangenda, carnes edendas

¹ Sess. xxv, *De Reg.*, cap. vii. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. IV, n. 59. — Bouix, pars III^a.

contra regulam; sed bene potest ex commissione praelati, vel etiam declarare aliquando jejunium vel aliud præceptum non obligare. Circa vota autem monialium ratione potestatis dominativæ ob votum obedientiæ (ut valent parentes in filios) potest irritare earum vota particularia, etsi cum ejus consensu emissa. Sed vota novitiarum potest tantum suspendere, si professioni officiant; nisi novitiæ illa emiserint, cum erant sub potestate parentum: tunc superiorissa cum succedat in eadem potestatem, potest illa vota irritare¹.

537. b) Episcopus singulis annis tenetur visitare monasteria monialium sibi subjecta per se, vel per vicarium cum suo speciali mandato. Monasteria autem Pontifici immediate subjecta etiam ab Episcopo sunt visitanda, sed apostolica auctoritate. Exempta vero visitantur a praelato Ordinis; attamen quoad clausuram adhuc ab Episcopo debent visitari, uti ab apostolica Sede delegato: hinc claustra intrat (cum ecclesiasticis tamen piis), januas, crates, rotulos, hortum, murorum septa, cellulas, lecta et alia ad clausuram spectantia perlustrans². In visitatione tamen totali omnia perlustrat, et comprehendit quæ ad monasterii bonum sive spirituale sive temporale conducunt. Moniales tenentur visitatori interroganti veritatem aperire circa observantias regulæ, etsi transgressionem sint leves, quia ordinarie ab istis incipit tota relaxatio. Excusant tamen a tali manifestatione, si crimen sit emendatum, vel omnino occultum, vel certo constet praelatum nullum remedium habiturum; si manifestatio vergat in damnum proprium; vel crimen sit cognitum sub secreto naturali, modo non sit causa communis damni.

538. c) Puellæ, educationis causa, admitti valent in monialium conventibus, modo eis destinetur locus separatus, ipsæ clausuram observent, et habeatur licentia S. C. Episcoporum (nisi agatur de illis monasteriis quæ ideo instituta sunt); item modo recipiantur de consensu superioris et monialium per secreta suffragia, et non sint supra numerum designatum, et 7 annum expleverint, et 25 non compleverint. Ex variis decretis dici potest, hujusmodi puellas, quandiu in monasterio, non esse subjectas parochi, nisi quoad matrimonium et sepulturam³.

¹ V. Tamburini, *De jure Abbatissarum*. — Ferraris, *Biblioth.*, vº Abbatissa.

² Ex Clement. *Attendentes* de statu monach. — V. Gavantus, *Tractatus de visitatione*. — Bouix, Pellizarius, De Alexandris, Ferraris, vº *Monialis*. — Liguori, *Op. Mor.*, l. IV, n. 54 et 247.

³ Bouix, part. IV, c. vi, addit: « Etiam in conventibus non exemptis et ubi moniales vota solemnia non habent nec Papali clausura subjacent, obtinet generaliter praxis ab Ordinariis firmata, ut viaticum et extrema unctio dictis puellis ministretur a capellano seu confessario conventus. Nec dubium id posse Episcopum; non secus ac in hospitalibus ipse constituere potest capellanum, qui sit quasi parochus. »

539. d) Quoad Congregationes virorum, quæ carent essentia status religiosi ob deficientiam votorum solemnium, si hæ sint ab Episcopo tantum adprobatae, patet penes eundem remanere totam facultatem circa illas. Si vero habeant Pontificiam adprobationem, tum norma esse posset Constitutio Benedicti XIV, 21 jan. 1758, *Emanavit*, data pro Oratorianis; ubi decisum quod talis Congregatio est Episcopo subjecta in modo, in forma, excepto ejus instituto. At interiores œconomix non subduntur ei, neque electiones, admissiones, expulsiones presbyterorum⁴.

540. e) Jure canonico prohibetur novas inducere religiones sine Pontificis auctoritate, quæ quidem agendo de monialibus præscribit tum vota solemnia, tum clausuram⁵. Verum hodie consuetudine inductum est, ut novæ de sola Episcopi licentia erigantur, etiam cum votis simplicibus et sine clausura. Sedes Apostolica eas expresse et solemniter non approbat quidem; attamen et illas plurimi facit, et ipsis favet et etiam earum regulas aliquando confirmat (EE).

DISPUTATIO SECUNDA

DE OBLIGATIONIBUS IN SOCIETATE CIVILI

541. Homo in civili societate constitutus, vel aliquo munere publico insignitus est ad publicum bonum, vel vitam agit privatam. Ex duplici hac conditione duplex obligationum species in societate civili: aliæ, quæ hominem ligant publico munere in ipsa donatum, et obligationes publicas nuncupamus; aliæ quæ ligant eum in vita privata, easque appellamus obligationes privatas.

Obligationes publicæ exhibent: 1. obligationes Principum et Subditorum; 2. obligationes personarum ad Forum spectantium, quæ publicam justitiæ administrationem habent; obligationes Medicorum, Chirurgorum et Pharmacopolarum, qui munia exercent publicum bonum proxime afficientia. — Item obligationes privatas in tres species dividimus, cum tres sint species privatarum societatum: est *paterna* quæ

⁴ V. Bouix, pars V^a, appendices.

⁵ Lateranense Concil., anno 1273; Extravag. *S. Romana*. — *Analecta juris Pontificii*, t. V: *Traité des congrégations séculières*, ubi plurima. — Bouix, *De jure Regularium*, part. II, c. II.